

Presuda Ustavnog suda

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, odlučujući o zahtjevu za utvrđivanje ustavnosti čl. 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije, na temelju članka IV C. 10. (2) a) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, nakon održane rasprave, na sjednici od 8. siječnja 2001. godine, donio je

PRESUDU

Utvrđuje se da čl. 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99 i 45/00), nisu u skladu s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Ova presuda objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH".

Obrazloženje

Jedna trećina zastupnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine na temelju članka IV C. 10. (2) a) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine podnijela je 14. 8. 2000. godine Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine pod brojem 01-01-409/2000 zahtjev za utvrđivanje ustavnosti čl. 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije, kojeg su donijela oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/97).

U zahtjevu se navodi da je osporenim odredbama, suprotno članku II. A. 2. (1) k) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i odredbama Konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Prvi protokol"), propisano da se i "stara devizna štednja građana" deponirana u bankama i poslovnim jedinicama novčanih institucija na teritoriju Federacije BiH, smatraju tražbinama građana koja se izmiruju u skladu s ovim zakonom, te da će navedene tražbine banke, bez pristanka štediše, prenijeti na Jedinствeni račun štediše, koji će se otvoriti po službenoj dužnosti na temelju matičnog broja građaninosa nositelji tražbina i predstavljati certifikat građanina, koji se mogu koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od njihovog upisa na Jedinствeni račun, a po isteku tog roka da se tražbine gase. Da se na ovaj način ograničava pravo građana da nesmetano uživaju pravo na imovinu, jer se i devizna štednja smatra imovinom, i istom raspoložu svojom voljom, odnosno da po isteku propisanog roka gube pravo na tu imovinu. Stoga se predlaže da Sud utvrdi da su osporene odredbe Zakona o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije u suprotnosti s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Postupanjem po zahtjevu, za koji je Sud utvrdio da je dopustiv, zahtjev je uz dopis Suda od 20. 9. 2000. godine dostavljen Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine da u ostavljenom roku daju odgovor na zahtjev u smislu

članka 16. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH, ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95). Međutim, niti jedan dom Parlamenta Federacije BiH nije u ostavljenom roku dostavio odgovor.

Raspravi održanoj 8. 1. 2001. godine, pristupio je punomoćnik podnositelja zahtjeva, dok za drugu stranu-domove Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, i ako su uredno obaviješteni nitko nije pristupio, pa je Sud u skladu s člankom 20. stavak 3. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH održao raspravu u njihovom odsustvu.

Razmatranjem podnesenog zahtjeva, Sud je konstatirao da je Zakon o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije, čije su pojedine odredbe osporene, donesen od strane oba doma Parlamenta Federacije i objavljen u "Službenim novinama Federacije", broj 27/97.

Odredbom članka 13. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, propisano je da Sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su istaknuti u postupku, jer Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine Sudu nije dana nadležnost *da ex officio* (po službenoj dužnosti) utvrđuje da li su zakoni i drugi propisi u skladu s Ustavom.

Člankom I 1. Ustava Bosne i Hercegovine (Aneks 4. Općeg mirovnog sporazuma) utvrđen je kontinuitet postojanja Bosne i Hercegovine kao države po međunarodnom pravu. Člankom III utvrđene su nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine kao i propisano (članak III 3.) da sve funkcije i sva ovlaštenja koja nisu izričito ovim ustavom dodijeljena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju njenim entitetima.

Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donio je 22. srpnja 1998. godine Okvirni zakon o privatizaciji poduzeća i banaka u Bosni i Hercegovini koji je stupio na snagu sljedećeg dana kao privremen ("Službeni glasnik BiH", broj 14/98), a kojeg je konačno usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 19. srpnja 1999. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 12/99), u pogledu relevantnih odredbi "stare devizne štednje građana" propisuje da tražbine prema poduzećima i bankama koje se privatiziraju, smatrat će se odgovornošću entiteta koji vrši privatizaciju (članak 4. stavak 2.).

Federacija Bosne i Hercegovine, kao jedan od entiteta države Bosne i Hercegovine, u pogledu relevantne materije u ovom predmetu "stare devizne štednje građana", kako je ranije konstatirano, donijela je Zakon o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/97), kao i Zakon o izmjenama i dopunama ovog zakona ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/99 i 45/00).

Ovim zakonom uređuje se utvrđivanje i realiziranje tražbina građana prema Federaciji Bosne i Hercegovine, način i postupak realiziranja ovih tražbina u postupku privatizacije, pa se između ostalih tražbina građana (članak 2.) navodi i tražbina po osnovi "stare devizne štednje građana".

Osporenim člancima ovog zakona propisuje se što se smatra “starom deviznom štednjom“ i koje osobe su nositelji iste (članak 3.), da banke ove tražbine prenose na Jedinствeni račun štediša koji se otvara po službenoj dužnosti na temelju matičnog broja građana nositelja tražbina (članak 7.) i da Jedinствeni račun predstavlja certifikat građana (članak 11.). Članak 18. istog zakona propisao je da se tražbine s Jedinствenog računa građana mogu koristiti u postupku privatizacije u roku od dvije godine od njihovog prijenosa na Jedinствeni račun, a po isteku tog roka da se gase.

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine člankom II A. 2. (1) k.) i Amandmanom V utvrđeno je da će Federacija osigurati primjenu najviše razine međunarodno priznatih prava i sloboda utvrđenih u dokumentima navedenim u Aneksu ovog ustava.

U Aneksu Ustava Federacije BiH kao instrument za zaštitu ljudskih prava koji ima pravnu snagu ustavne norme sadržana je i Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, koja u članku 1. stavak 1. Protokola I propisuje da svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoga vlasništva i da nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Utvrđujući ustavnost čl. 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u procesu privatizacije s navedenim ustavnim odredbama i člankom 1. stavak 1. Protokola I Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, Sud je utvrdio da odredbe članka 3., 7., 11. i 18. Zakona o utvrđivanju i realiziranju tražbina građana u postupku privatizacije nisu u skladu s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Ovu presudu donio je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine u sastavu: dr. Omer Ibrahimagić, predsjednik Suda, Katarina Mandić, dr. Francois Ernest Robert Rigaux, Abdallah Fikri El-Khani, Bola Adesumbo Ajibola, Milan Bajić, mr. Mirko Bošković i Muamer Herceglja, suci Suda.